

Serveis secrets/investigadors privats

La Generalitat de Catalunya ha trigat set anys a tenir la seva pròpia organització de loteries. Durant aquest temps, algun partit de l'oposició —concretament ERC a través del seu diputat Albert Alay— havia criticat el govern convergent i havia demanat explicacions del per què del retard en la posta en marxa de loteries pròpies.

Emparat en les competències exclusives sobre el Joc, que atorga l'estatut de Catalunya, l'any 1984 el Parlament va aprovar una llei del Joc. També va aprovar, a mitjan 1986, la creació de l'Entitat Autònoma de Jocs i Apostes —EAJA—, una empresa pública actualment, adscrita pressupostàriament al Departament de Governació i encarregada de gestionar els jocs que la Generalitat s'ha reservat: la Lotto-Ràpid i la Lotto 6/49. En el seu moment, el govern central va recórrer tant la llei del Joc com l'EAJA, però el Tribunal Constitucional no va acceptar cap dels dos recursos. Finalment, després d'una llarga fase del projecte de Lotto Catalunya, el passat mes d'abril es va posar en marxa la Lotto-Ràpid, la primera loteria que inaugurava la Generalitat.

L'èxit que va assolir va sorprendre a tothom, inclosos els propis organitzadors. En els sis primers mesos de funcionament va ingressar 2.500 milions de pessetes al tresor de la Generalitat.

A mitjan octubre es va llançar la segona loteria, la 6/49. Aquest joc utilitza la tecnologia més moderna i compet directament amb la loteria primitiva.

Els qui perden els mercats

El joc sempre ha estat un tema delicat amb forts interessos implicats. A tot l'estat, el joc va moure, el 1986, dos bilions de pessetes i entorn dels 400.000 milions a Catalunya.

Amb la Lotto-Ràpid i la Lotto 6/49, l'administració catalana ha entrat en el mercat del joc públic. Abans ja hi havia hagut una primera experiència al País Basc, sense èxit. Lotto Catalunya compet amb els dos grans controladors del mercat del joc: l'Organització Nacional de Loteries i Apostes de l'Estat (ONLAE) i l'Organització Nacional de Cecs d'Espanya (ONCE). Tots dos han

Carles Vilarrubí, en la presentació de la Lotto 6/49.

Aquests últimes dies ha esclatat a Catalunya l'anomenada «guerra de la Lotto 6/49». A set mesos de les eleccions, acusacions, rèpliques i contrarèpliques han envaït la vida política catalana. Aquesta lluita per aclarir qüestions poc explicades ja ha passat a convertir-se en un joc de serveis secrets i investigadors privats.

J. M. Pasqual

començat a sentir els efectes de la competència.

La resposta de l'ONCE ha estat el «cuponàs», una campanya que, segons revistes especialitzades, només en producció va costar 190 milions i més de 500 milions en compra d'espais publicitaris durant el mes d'octubre. També ha començat a sentir els efectes de Lotto Catalunya, la loteria Primitiva, que enguany està venent a Catalunya una mitjana setmanal a l'entorn dels 450 milions de pessetes. Aquest és el mercat que està en discussió.

En el període de gener a setembre del 1987, la Primitiva ha gastat en publicitat uns 289 milions de pessetes en tot l'estat, un 10,2 per cent d'increment sobre el mateix període de l'any anterior... El govern central, per la seva banda, ha mostrat preocupació per preservar per a la Companyia Nacio-

DOMÈNEC UMBERT

nal Telefònica d'Espanya el mercat de les comunicacions per a la transmissió de dades. La Lotto 6/49 utilitzava un sistema de connexió dels ordinadors-terminals de joc a través de ràdio-enllaços. La Generalitat no necessita autorització administrativa per aquestes transmissions ràdio-elèctriques; únicament ha de demanar l'assignació de freqüències. Però amb la no-assignació per part de la Direcció General de Telecomunicacions i sota l'amenaça del precintament i, per tant, del tancament de la Lotto 6/49, s'ha forçat la contractació amb Telefònica d'uns serveis que ja estaven instal·lats. L'administració central, amb la imposició de la contractació dels serveis de comunicació de Lotto 6/49 amb la Companyia Telefònica, s'assegura guanys d'uns 1.200 milions de pessetes anuals pel nou cablejat de la 6/49, d'una banda i, de l'altra, assegura que a partir d'ara muntar una nova loteria informatitzada serà caríssim en molts indrets de l'estat per causa de la disseminació de la població.

La gran víctima de la posada en mar-

xa de les loteries catalanes són també les màquines escurabutxaques, que per la seva banda generaven impostos que oscil·len entre els 5.000 i els 6.000 milions de pessetes.

L'empresa Cirsa, a la qual també hi està vinculat Lao, controla en bona mesura el mercat de les escurabutxaques. També Lao va presentar diverses candidatures per guanyar el concurs d'oferta pública entre les empreses que volguessin presentar-se per a la prestació de serveis i tecnologia en la posada en marxa dels projectes de Lotto Catalunya. Al desembre de 1986, el consell d'administració de l'EAJA resolvia a favor de l'empresa Luditec, entre les 36 ofertes presentades. LAO quedava fora de joc i l'EAJA contractava a Luditec els serveis informàtics i el subministrament d'equips de tecnologia i de butlletes.

Inici dels conflictes

En el desplegament de la Lotto Ràpid es va produir el primer xoc. A l'entorn d'un conflicte de competències entre la Generalitat i el govern central sobre el tema de l'homologació del joc, entorn del qual, entre una part i l'altra, s'han creuat diferents recursos, els camions que transporten les butlletes de la Lotto Ràpid han quedat retinguts en diverses ocasions a la duana de la Jonquera. El tema s'ha hagut de tractar en més d'una ocasió en la Comissió de Cooperació, i la Subdirecció General d'Inspecció de Duanes, dependent del Ministeri d'Hisenda, n'ha autoritzat l'entrada. La qüestió és a l'espera d'una resolució del Tribunal Constitucional.

El segon xoc va sorgir a partir d'una mancança administrativa de la Generalitat, la utilització d'unes freqüències sense assignació definitiva.

Per a la Lotto 6/49, l'EAJA va planejar un sistema mixt de comunicacions. Les terminals d'arreu de Catalunya tenen un punt de convergència de totes elles situat al Tibidabo, comunicades a través de les ones, aprofitant la xarxa de repetidors de Catalunya Ràdio. Amb aquest sistema, la inversió era molt petita i la despesa de funcionament, insignificant. El nucli del Tibidabo havia d'estar connectat amb l'ordinador central, de Molins de

Rei, amb una línia punt a punt d'alta velocitat de Telefònica.

Per a cobrir l'enllaç entre el Tibidabo i Molins de rei, Telefònica va demanar entre sis mesos i un any. Davant d'aquesta resposta, l'EAJA va decidir establir aquesta comunicació per ràdio amb un sistema de microones. Així, va demanar autorització pels diferents enllaços i posà en marxa la 6/49. L'EAJA, però, va cometre l'error d'utilitzar la freqüència sol·licitada sense l'assignació definitiva per part de la Direcció General de Telecomunicacions. Després va resultar que la banda de freqüència utilitzada per la 6/49 es corresponia amb una que tenia atorgada Fecsa.

El dia 9 d'octubre es produïa una interferència entre una freqüència de l'entitat i una altra de Fecsa, que segons la mateixa companyia «no ha afectat el nostre sistema de comunicació, en la mesura que es tractava d'una xarxa doblada».

Aquestes irregularitats tècniques van ser l'origen de les hostilitats. La falta d'assignació definitiva de freqüències va provocar una actuació expeditiva: la clausura de les instal·lacions de la Lotto 6/49. El centre operatiu de Molins de Rei va ser precintat durant més de nou hores el mateix dia que havia de realitzar-se el segon sorteig, una maniobra que, segons els experts, pot enfonsar una loteria, en tant que un precintat així evitaria poder pagar els premis. Des del Govern Civil a Barcelona també es va deixar entreveure la possibilitat d'una relació entre l'apagada de llum que va deixar a les fosques tot Catalunya la nit del 14 d'octubre i la interferència entre les freqüències de la 6/49 i Fecsa. Aquesta possibilitat, tan alarmista, quedava, no obstant això, descartada quan, després de tenses converses entre l'administració central i l'autonòmica, s'arribava a l'acord del desprecintat i a la concessió per part del Ministeri de Transports de les mateixes freqüències utilitzades fins al moment. Això sí, a precari, sense la possibilitat que fos autoritzada cap altra banda de freqüència en el futur i prèvia acceptació de la Generalitat de contractar amb Telefònica, en un breu termini de temps, els serveis de comunicació de joc.

A partir de l'inici dels conflictes, i les posteriors solucions tècniques a què es va arribar, la Lotto 6/49 encara ha estat aprofitada per l'oposició política a l'actual govern de la Generalitat, com a pedra de toc per a un replantejament de la política del joc a Catalunya. I en el context d'unes eleccions autonòmiques a set mesos vista, s'ha

iniciat la que caldria anomenar «guerra de la Lotto 6/49». En aquesta guerra, junt amb aquells que demanen claredat sobre la gestió de les loteries catalanes, la qual cosa s'haurà de resoldre en el ple del Parlament de Catalunya del dia 11 de novembre, també hi ha sectors que han optat per dedicar-se a tota una altra «estratègia de combat». I en alguns casos la lluita política ha passat a convertir-se en un joc de serveis secrets i investigadors privats.

Allò que es discutirà en el Ple del Parlament

Una de les preguntes que haurà de respondre el conseller Bassols és sobre la necessitat que per trobar finançació calgui estimular el joc. Els qui parlin que la Lotto Catalunya ha servit per inflacionar el joc hauran d'enfrontar-se amb l'evidència de les xifres. L'administració central va iniciar la loteria Primitiva l'any 1986, i en va vendre'n 85.000 milions. L'ONCE, de 1984 a 1986, passà de vendre 85.000 milions a vendre 122.000. Rarament s'han criticat aquestes actuacions, en canvi, sí que s'ha fet amb els 12.000 milions venuts per la Generalitat.

Pel que fa a la publicitat, només a TV3, entre l'I de gener i l'I d'agost de 1987, la Lotto-Ràpid va invertir 38 milions en la contractació d'espais, enfront dels 141 milions que invertia la Creu Roja, els 148 milions de la Primitiva, els 230 de l'ONCE o els 243 milions de la Loteria Nacional. També ha estat objecte d'acusacions la presència de l'empresa Imperial Trading dins de Luditec.

Actualment, però, que una empresa estrangera s'associï amb empreses estatals ja és habitual. Són recents els casos de KIO amb Torres Hostench, i de Parretti amb Banesto. Després de l'Imperial Trading, s'ha parlat que no l'empresa, sinó alguns dels seus accionistes, com ara el subdit suís Beat Corpataux, podria estar implicat en unes irregularitats comeses l'any 1984 a la Caixa Hipotecària de Friburg (Suïssa). Tot i que és molt probable que Corpataux en sigui exculpat, potser també es parlarà d'ell, una cosa que podria ser tant complicada com parlar dels antics accionistes de l'empresa anglesa que fa poc ha comprat Galerias.

El tema del 28 per cent de participació de la Imperial Trading a Luditec, quan, segons la legislació, la màxima participació autoritzada en les empreses titulars d'una concessió de joc és del 25 per cent, també s'haurà de debatre. En aquest sentit, cal recordar que, per acord pres per unanimitat pel Parlament de Catalunya, és la Generalitat qui fa l'explotació i la gestió del joc, sense fer-ne una concessió. Així, Luditec no és una empresa concessionària, sinó que simplement ha firmat un contracte amb l'EAJA pel qual aporta la tecnologia dels jocs, subministra els equipaments necessaris i presta els serveis de distribució de *soft-ware* i financers.

El contracte privat entre l'EAJA també serà objecte de debat. No és una fórmula il·legal, però sí atípica, de contractació. S'hi debatran, també, els guanys que van a l'estranger. Si Luditec rep el 20 per cent del volum de joc de la loteria, i la Imperial Trading dis-

posa del 28 per cent de les accions de Luditec, vol dir que aquesta empresa recull 30 cèntims per cada 5 pessetes jugades. Fins ara, per exemple, l'estat tornava 30 cèntims a Catalunya de cada 100 pessetes que jugaven els catalans.

El fet que Luditec s'inscrivís en el registre mercantil cinc dies després de guanyar el concurs d'ofertes, serà un altre dels punts del debat. No obstant això, és difícil pensar que aquesta sigui una irregularitat, ja que una societat constituïda ja té capacitat d'actuació, tot i que, en aquest cas, els administradors han d'actuar sota responsabilitat personal.

El debat de l'11 servirà per aclarir tot allò que afecta a la gestió i explotació de la Lotto Catalunya. Sense descartar possibles reaccions com les que s'han produït darrerament a la cambra parlamentària i que han arribat a l'extrem de posar en entredit l'honorabilitat dels responsables de la qüestió. D'aquest segon aspecte, ja n'han sortit esquitxats el socialista Josep M. Sala i el convergent Lluís Prenafeta, que hauran de conciliar-se d'ací a uns dies en un jutjat de Barcelona.

També ja n'ha sortit perjudicat Xavier Patxot, que ha hagut de dimitir del seu càrrec de director general del Joc i Espectacles, al·legant motius personals, després que una acusació a la seua persona posés en evidència que va cobrar durant tres mesos el subsidi d'atur alhora que ocupava el seu càrrec en funcions. Aquesta és una pràctica que ja havia utilitzat Joan Raventós quan feia compatibles els seus càrrecs d'ambaixador d'Espanya a París i diputat al Parlament de Catalunya. □

MIQUEL DELS SANTS OLIVER

LA QÜESTIÓ REGIONAL

Edició a cura de Gregori Mir

Biblioteca dels Clàssics del Nacionalisme Català

18

ELS CLÀSSICS DEL NACIONALISME CATALÀ

La primera obra de pensament polític feta a Mallorca i per un mallorquí. Amb ella s'inicia pròpiament el mallorquinisme polític.

A cura de Gregori Mir.

Biblioteca dels Clàssics del Nacionalisme Català

ÉS UNA INICIATIVA CONJUNTA D'EDICIONS DE LA MAGRANA / DIPUTACIÓ DE BARCELONA